

Täysistunto

Keskiviikko 9.2.2022 klo 14.04—18.38

8. Lakialoite laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Lakialoite LA 1/2022 vp Juha Mäenpää ps

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. — Edustaja Mäenpää, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.53 **Juha Mäenpää ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on vuoden 2022 valtiopäivien ensimmäinen lakialoite. Kyseessä on tekemäni aloite laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta. Vaadin siis, että sotealan pakkorokotuslaki on kumottava.

Arvoisa puhemies! Aloitteen pääasiallinen sisältö: kumotaan tartuntatautilakiin lisätty väliaikainen 48 a § ”Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden suojaaminen covid-19-taudilta”. Perustelin asiaa lyhyesti:

”Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylilääkäri Nohynek totesi mediassa olleiden tietojen mukaan tammikuun 2022 lopussa, että hoitohenkilöstön koronarokotusvelvoitetta ei voida enää perustella yksinomaan potilaiden suojelemisella. Suoja omikrontartuntaa vastaan putoaa 2—3 kuukauden kuluttua kolmannesta annoksesta alle 50 prosenttiin. Hänen mukaansa omikronin jyllätessä yhteiskunnassa ei hoitajien rokotevelvoitetta voi enää perustella potilaiden suojaamiseen pohjaten.”

Arvoisa puhemies! ”Tämä terveydenhuoltohenkilökunnan pakkorokottaminen on keskeyttänyt palkansaannin hyvin monilta sekä saanut lukuisan määrän alan työntekijöitä irtisanoutumaan työstään. Jo ennestään työntekijäpulasta kärsivän alan” — eli siis hoitohenkilökunnan — ”yhtäkkäinen väheneminen vaarantaa potilasturvallisuuden.”

”Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen: Eduskunnan päätöksen mukaisesti tulee säätää: tällä lailla kumotaan tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annettu laki 1378/2021.”

Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajakollegat! Koronarokotteista on kirjoittanut muun muassa lääkäreistä koostuva Järjen Ääni ry seuraavasti: ”Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten rokotevelvoite rikkoo potilaan kehollista itsemääräämisoikeutta. Tähän lääketieteellisen keskeiseen periaatteeseen voi kajota ainoastaan erittäin painavista syistä. Koska

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

koronarokotteet eivät estä tartunnan leviämistä, puuttuu hyväksyttävä syy tälle perusoikeuden rajoittamiselle.”

Arvoisa puhemies! Ylen uutinen tänään iltapäivällä kertoo seuraavasti: ”Rokottamattomia hoitajia jouduttu kutsumaan jo takaisin töihin — rokotettuja ei ollut tarpeeksi.” Tämä oli jo ennalta tiedossa. Arvostelin sote-alan pakkorokotuksia voimakkaasti jo joulun alla. Huomautin, että Itä-Suomen yliopiston sosiaali- ja valtiotieteiden tutkimuskeskuksen dosentti Pauli Rautiainen kirjoitti hyvin kriittiseen sävyyn asiaan liittyvästä perustuslakivaliokunnan lausunnosta ja erityisesti siitä, ettei rokottamattomille hoitajille olisi pahimmillaan palkanmaksuvollisuutta: ”Onko todella niin, että työsuhteisessa työssä itsensä elättävän ihmisen tiputtaminen tällä tavoin perusturvajärjestelmän läpi toimeentuloluulle ei nosta esiin ainuttakaan perusoikeuskysymystä?” Viittasin puheissani myös perushoitajaliitto SuPerin puheenjohtajaan Silja Paavolaan. Paavola oli aiemmin marraskuussa todennut seuraavasti: ”Koronapassi tai pakkorokottaminen on sama asia. Siinä pakotetaan ihminen ottamaan rokote. Tässä tilanteessa, jossa hoitajia on tosi vähän tarpeeseen nähden, se on aika riski.”

Nostin keskusteluun myös syksyn uutisointia hoitajapulasta. Niiden mukaan työntekijöistä on pula ja hoitajia pyydetään usein jäämään tuplavuoroihin. THL:n mukaan vuonna 2020 vain 13 prosentilla kunnista ei ollut sairaanhoitajien osalta rekrytointiongelmia, 57 prosentilla kunnista ongelmia oli ajoittain ja jopa 30 prosentilla rekrytointiongelmia oli jatkuvasti. Kannoin jo tuolloin huolta hoitajien riittävydestä ennestään kuormittuneella alalla — siis jo tuolloin, kun tätä järjetöntä lakia säädettiin.

Arvoisa puhemies! Miksi säätää laki, jota ei voi toteuttaa? Olen saanut tämän jälkeen lukuisia viestejä sote-alan arkitodellisuudesta ja poiminut niistä osan kuunneltavaksi teille tänne istuntoon. Viestejä on tullut niin julkiselta puolelta kuin yksityiseltä, niin lääkäreiltä kuin hoitajilta, niin lastensuojelusta kuin vanhuspalveluista, mutta myös palo- ja pelastustoimesta. Useissa nostetaan esille paheneva työvoimapula ja korvaavien töiden puute, mikä on johtanut rokottamattomien palkanmaksun keskeyttämiseen.

Eräs sotelainen kirjoittaa: ”Olen ollut yli 30 vuotta kotihoidossa, nyt vaarallisena palkattomana kotona, eikä minulle ole edes tarjottu mitään muuta työtä. Sähköpostilla on ilmoitettu palkattomuus. En saa mennä edes toimistolle lääkelupiani päivittämään, vaikka siellä ei liiku asiakkaita koko rakennuksessa. Kuitenkin esimerkiksi tehostetun palveluasumisen yksikössä rokottamattomat sai jatkaa vanhaan malliin, kun muuten mitoitus ei täyty. Myös kouluttamattomia on otettu töihin, joten kyllä potilasturvallisuus vaarantuu varmasti yhtä lailla kuin ilman rokotusta olevien hoitajien vuoksi.”

Toinen kansalainen kirjoittaa seuraavasti: ”Tilanne on se, että melkein joka päivä tehdään vajaamitoituksella, koska sijaisia ei saada. Esimerkiksi aamussa pitäisi olla kuusi hoitajaa. Usein tilanne on kuitenkin niin, että töissä on neljä tai viisi hoitajaa, joista saattaa kaksikin olla vasta opiskelijoita ilman lääkelupia. Vanhusten turvallisuus ja ihan perushoito vaarantuu joka päivä, ja kotona makaa rokottamattomia hoitajia ilman toimeentuloa, jotka haluaisivat tulla töihin.”

Yksi saamani viesti kuuluu seuraavasti: ”Hei! Olen ohjaaja kehitysvammaisten ryhmäkodissa, tai siis olin. Yksikkö on kaupungin. Töihin en saanut mennä enää 31. päivä tammiukuuta. Kävin kuitenkin avaimet palauttamassa tuona päivänä. Itse olen joutunut kyselemään sitä vaihtoehtotyötä. Mitään en ole kirjallisena saanut, siis että palkanmaksu on keskeytynyt ja niin edelleen. Tänään tuli soitto, että voin huomenna mennä päiväkotiin töihin. En vielä tiedä, miksi aikaa, tai muutakaan. Kyllä sitä piikkiä kysellään vähän joka paikassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

ja suositellaan, että kun se nyt vaan tulee ottaa. No en tule ottamaan, ja viikonloppuna jo päätin, että irtisanon itseni, mutta tuo päiväkodin työtarjous nyt ainakin siirsi vähäksi aikaa irtisanomistani. Mutta jos tämä laki jää voimaan, tulen irtisanomaan itseni.”

Näitä viestejä on vaikka kuinka paljon. Eräs suomalainen kertoo lyhyesti ja ytimekkäästi seuraavalla tavalla: ”Moi! Irtisanouduin pakkopiikin takia ja vaihdan alaa. Reilusti yli 20 vuoden kokemus kehitysvamma-alalla, ja viimeisellä työnantajalla olisi tullut 15 vuotta täyteen.”

Arvoisa puhemies! Kuunnelkaapa seuraavaa kertomusta. ”Olen yksityisellä lääkäriasemalla työskentelevä työntekijä, palkanmaksu keskeytettiin 1.2.22. Aluksi näytti siltä, että saan jatkaa työssäni. Tammikuun aikana kysyin muutaman kerran, että mikä on talon toimintatapa. Kukaan ei tiennyt mitään. Esihenkilö on tiennyt koko ajan, että minulla ei ole yhtään rokotetta. Talon sisäiseen intraan oli tullut tammikuun aikana tiedote lakimuutoksesta. Minulla on terveydentilaa koskeva lääkärintodistus, mistä ilmenee, että covid-19-rokotetta ei minulle suositella. Työnantaja antoi ymmärtää, että tämä riittää. No, noin viikkoa ennen helmikuun alkua sanottiin, että pitää olla tietyn, nimetyn lääkärin antama todistus. Kun vihdoinkin sain ajan nimetylle, tämä ei halunnut asiaa puoltaa eikä ottaa kantaa.”

Arvoisa puhemies! Jos laki kumottaisiin heti, ehkä osa vielä palaisi alalle. Osa työntekijöistä on irtisanoutunut ja osa hakee muuta työtä pärjätäkseen. Terveet nuoret sivuutetaan työharjoittelusta, johon terveydenhuolto osittain nojaa.

Arvoisa puhemies! Miten arvellette tämän vaikuttavan alalle hakeutuvien opiskelijoiden intoon hakeutua tälle alalle? — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

18.04 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on käsittelyssä edustaja Mäenpään esitys, jossa kumotaan hoitoalalle, sote-alalle tehty pakkorokotuslaki.

Koronarokotteet antavat niiden ottajille hyvän suojan taudin vakavaa muotoa vastaan, se on tiedossa. Sen takia rokotteiden ottaminen on mielestäni kannatettavaa, ja farmaseuttina, apteekkialan ihmisenä voin todeta, että monta tautia maailmassa on saatu nujerrettua, kun rokotukset on otettu käyttöön. Mutta tämä pakko on sitten vähän eri asia kyllä.

Sen sijaan minkään virallisen tahon mukaan koronarokotteet eivät estä tartuntoja. Tämä on se iso asia siinä, että virallisen tahon mukaan koronarokotteet eivät estä tartuntoja. Ja jos mietitään tätä koronan tarttumista potilaisiin, hoitajista potilaisiin tarttumista, niin sehän ei nyt estä sitten sitä tarttumista, jos hoitaja on rokotettu tai ei ole rokotettu. Rokottaminen ei estä tarttumista.

Perussuomalaiset nosti jo aikaisemmin esille sen, että siellä työvuorossa olisi hyvä olla testausta. Elikkä ennen työvuoroa testattaisiin hoitajat, että onko koronatulos positiivinen vai ei, niin se antaisi paljon varmemman turvan ja suojan potilaita kohtaan. Valitettavasti tähän ei ole nyt ihan menty, vaan on tullut tämä rokotuspakko, ja monet hoitajat ovat joutuneet aika ikävään tilanteeseen tämän takia. Jotenkin vähän enemmän semmoista avoimuutta pitäisi tässä asiassa olla.

Edustaja Mäenpää tuossa ihan hyvin perusteli tätä ja kertoi hoitajien terveisiä. Toki huolta kannattaa nyt kantaa jatkossakin, että mistä me saadaan työntekijöitä. Osa hyvistä työntekijöistä tahtoo jo karata tuonne ulkomaille töihin paremman palkan perässä ja monen muun asian takia, kun siellä on kiirettä töissä ja muuta, niin meidän pitää tehdä kaikemme, että hoitoalalla ihmiset saadaan pysymään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

Itse tosiaan sillä tavalla pidän rokotteita tärkeinä, että ne estävät sairauksia, ettei tule pahempia muotoja, mutta pakkoa en kannata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

18.06 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa puhemies! Eduskunta kutsuttiin ylimääräiseen istuntoon välipäivinä nuijimaan tartuntatautilain 48 a §, jolla säädettiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestävälle ja tuottavalle julkiselle tai yksityiselle toimijalle velvollisuus huolehtia koronataudin vakaville seuraamuksille alttiiden asiakkaiden ja potilaiden suojaamisesta varmistamalla, että näiden asiakkaiden ja potilaiden kanssa työskentelevällä henkilökunnalla ja opiskelijoilla on joko koronataudin sairastamisen tai rokotusten antama suoja koronatautia vastaan. Perussuomalaiset esittivät lain hylkäämistä, mutta hävisimme äänestyksen. Perustelimme vastalauseessamme hylkäysesitystämme seuraavilla faktoilla:

Jo lakia säätäessämme oli tiedossa, että omikronartunta läpäisee rokotteet, mikä tarkoittaa, että myös rokotettu henkilö voi levittää tautia, vaikka olisi oireeton. Näin on sittemmin tapahtunutkin. Nostimme vastalauseessamme esille myös sen, että hoitajapulasta kärsivän Suomen sairaanhoidon kantokyky vaarantuu, kun jo ennestään vähäiä hoitajia aletaan passittamaan palkattomalle vapaalle tai sijoitetaan muihin töihin pois potilastyöstä. Tämäkin on jo todellisuutta. Tietääkseni hallitus on varautunut valmiuslain käyttöön, mikäli tilanne tästä vielä kriisiytyy.

Olen saanut todella paljon viestejä hoitoalalta eri puolilta Suomea siitä, mitä tämä on käytännössä tarkoittanut. Eräs kotihoidon hoitaja lähetti minulle viestin ja kertoi: ”Oman alueemme kotihoidosta yksi kolmasosa hoitajista on rokottamattomia. Kotihoidon tilanne on se, että jo yhden hoitajan poistuttua korttitalo romahtaa ja potilasturvallisuus kärsii.”

Nostimme esiin myös terveystietojen yksityisyyden suojan. Yleensä vain työterveyshuollolla on oikeus henkilön terveystietoihin. Nyt tätä oikeutta laajennettiin esimiehiin. Ei voi kuin ihmetellä, miten tämä on Suomessa mahdollista ilman, että yksikään perustuslakiasiantuntija siihen tarttui.

Myös työstä vapautettujen työntekijöiden työoikeudellinen asema hämmästytti ja hämmästyttää edelleen. Laissa annettiin työnantajalle oikeus vapauttaa työntekijä työstään ilman palkkaa työsuhteen jäädessä kuitenkin voimaan. Siis ei lomautettu, jolloin olisi ollut oikeus työttömyyskorvauksiin, vaan vapautettiin työstä ilman palkkaa. Tällä ajettiin rokottamattomia perustoimeentulotuen varaan. Perustoimeentulotuki on yksin asuvalle 514 euroa 82 senttiä kuukaudessa, eikä sitä edes saa, jos on vähänkin säästöjä tai muuta, realisoitavaa omaisuutta. Olen saanut viestejä epätoivoisilta lapsiperheiltä ja yksinhuoltajilta: millä ostaa lapsille ruokaa, ja millä rahalla maksaa asuntolaina?

Eikä tässä vielä kaikki. Myöskään moniin muihin työoikeudellisiin asioihin ei ole vieläkään selvyttä. Miten käy esimerkiksi lomapäivien kertymisen, ja karttuvatko ikälisät siltä ajalta, kun työntekijä on työsuhteessa mutta hän ei saa mennä töihin ja hänelle ei makseta palkkaa? Eduskunnan tietopalvelukaan ei osannut näihin kysymyksiini vastata. Tämä laki tehtiin hosuen ja huolimattomasti ilman, että yksikään perustuslakivaliokunnan kuultavana ollut perustuslakiasiantuntija älähti.

Arvoisa puhemies! THL on nyt julkisuudessa todennut, että koronapassille ei ole enää perusteita. Perusteita ei ole, koska rokotteet eivät estä tartunnan levittämistä. Nykytiedon mukaan rokotteet kuitenkin estävät vakavaa tautia. Hyvä niin, mutta sillä ei voi perustella rokotevelvoitetta yksittäisille työntekijäryhmille. On aivan selvää, että kun koronapassille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

ei ole enää perusteita, ei ole myöskään perusteita vaatia rokotteita hoitajilta ja muilta ammattiryhmiltä, joita laki koskee. Lakihan koskee myös esimerkiksi vartijoita, mikä johtaa siihen, että hälytyksen tullessa voi avunsaanti kestää normaalia pidempään, jos lähistöllä ei satu olemaan rokotettua vartijaa. Tämäkin vaarantaa potilasturvallisuuden. Hälytykset palvelukodeista ovat kuulemani mukaan hyvin tavallisia. Siellä saattaa yövuorossa olla vain yksi hoitaja, ja tiedämme, että etenkin muistisairaajat asiakkaat liikkuvat paljon yöaikaankin ja saattavat olla väkivaltaisia ja tunkeutua toisten asiakkaiden huoneisiin. Tässä vaarantuu sekä potilasturvallisuus että hoitajan turvallisuus.

Kentällä on myös hyvin erilaisia tulkintoja siitä, mitä lähikontaktilla tarkoitetaan. Saamieni viestien mukaan sitä on joissakin yksiköissä käytännön työssä laajennettu koskemaan myös välillisiä kontakteja toisiin hoitajiin. Rokottamattomia tai vain yhden rokotteen saaneita on eristetty muista, ja olen kuullut, että toisia on jopa kielletty jalallaan astumasta kynnyksen yli työpaikalleen. Kaikille ei ole edes yritetty etsiä korvaavaa työtä. Tämä jos mikä on laillistettua työpaikkakiusaamista.

Arvoisa puhemies! On todella eriskummallinen tilanne, että rokotetut hoitajat, jopa kotoaan koronalle altistuneet, voivat käydä töissä normaalisti mutta terve, rokottamaton, ei-altistunut ei sitä voi tehdä. Tieteellisesti arvostettu julkaisu The Lancet julkaisi tammikuussa koontiartikkelin vertaisarvioituista tutkimuksista liittyen koronaan. Artikkelissa todetaan, että rokotetuilla ja rokottamattomilla ihmisillä ei ole eroa koronataudin levittämisesä. Kysynkin: mihin tieteelliseen tutkimusdataan laki rokotevelvoitteesta enää perustuu? Katson, että olemme kaltevilla pinnalla perustuslain kannalta tarkastettuna, ja näillä perusteilla kannatan edustaja Mäenpään aloitetta lain kumoamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

18.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäenpään lakialoite tartuntatautilakiin lisätyn väliaikaisen 48 a §:n kumoamiseksi on hyvä ja hyvin perusteltu, joten tätä kannatan.

Arvoisa puhemies! Tämän tartuntalain tarkoitus alkujaan oli estää henkilökuntaa tartuttamasta hauraita henkilöitä. Tämän tarkoitus oli vähentää tai estää niitä lähikontakteja, joilla rokottamaton henkilö voi tietämättään tuoda viruksen näiden potilaiden kehoon. Nyt kun me tiedämme, että sen enempää kaksi kuin kolmekaan rokotetta, tai Israelissa neljäkään rokotetta, ei estä saamasta koronavirustartuntaa saati estä sitä levittämästä, on tämä laki aivan tarpeeton ja perusteeton.

On huolestuttavaa, että tätä lakia myös sovelletaan vähän miten sattuu paikkakunnasta riippuen. Tämän lain tarkoitus ymmärtääkseni ei ollut, että tämän piiriin tulevat kaikki mahdolliset henkilöt, jotka sosiaali- ja terveysalalla tai pelastusalalla työskentelevät. Nyt hän tätä sovelletaan myös palomiehiin, vartijoihin, kouluterveydenhuoltoon ja jopa etätyössä oleviin henkilöihin. Tällainen mielivaltaisen kunnasta riippuvainen, työnantajasta riippuvainen lain soveltaminen ei ole millään tavalla perustuslain tai hyvän oikeustavan mukaista.

Me kansanedustajat olemme saaneet hyvin paljon palautteita erityisesti hoitoalalla työskenteleviltä henkilöiltä: Miksi meitä sorretaan? Miksi minun kehollista itsemääräämisoikeuttani, joka on ymmärtääkseni perusoikeus, syrjitään eikä kunnioiteta? Me kansanedustajat tietenkin haluaisimme kuulla heidän perusteluitaan, että miksi sinä et voi ottaa rokotetta tai miksi sinä et ota rokotetta. Tästä asiasta on keskusteltu tässä salissa monta kertaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

Itse asiassa ei kenenkään tarvitse perustella sitä, miksi ei ota rokotetta, joka on vapaaehtoinen. Jokaisella on henkilökohtainen syy. Me olemme kuulleet kyllä moniakkin syitä, mutta ei asiaa tarvitse perustella, ei lainsäätäjän pitäisi tällaista tivata keneltäkään. Meidän ei pitäisi leimata terveitä ihmisiä spitaalisiksi vain sen takia, että he eivät suostu ottamaan rokotetta. Meidän ei pitäisi estää heitä tekemästä työtä alalla, jossa on huutava henkilökuntapula. Meidän ei pitäisi estää heitä tienaamasta elantoansa, pitämästä asuntoansa, pitämästä lapsensa ruokittuina ja vaatettuina ja käymässä koulussa ja harrastuksissa vain sen vuoksi, että he eivät ole rokotettuja. Tämä jos jokin on mielestäni mielivaltaa. Hävettää, että me emme näe näitä yksilöitä. Me emme voi käsitellä ihmisiä massoina — päättäjät varsinkaan. Meidän täytyy ymmärtää yksilöiden ja kansanryhmien ja erilaisten segmenttien henkilökohtaiset tarpeet ja eroavaisuudet.

Arvoisa puhemies! Minulla olisi hyvä ehdotus hallitukselle. Voisivatko he mitenkään ottaa mallia niistä kunnista, jotka toimivat tämänkin lain mukaan inhimillisesti? Nostan esille nyt oman kotikuntani Vantaan, jossa olen myös kuntapäätöksentekijänä. Ennen helmikuun alkua monet sosiaalialan ihmiset ottivat minuunkin yhteyttä ja kysyivät, että ”onko se nytten niin, että meidän palkanmaksumme loppuu, me nimittäin voisimme vaihtaa työpaikkaa tai sitten irtisanoa itse työsuhteen, jotta pääsee edes kolmen kuukauden jälkeen ansiosidonnaisen päivärahan piiriin”. No minä tietenkin otin selvää apulaiskaupunginjohtajalta, ja meidän apulaiskaupunginjohtaja Aronkytö sanoi, että ”välitä kaikille Vantaalla työskenteleville sosiaali- ja terveysalan ihmisille sellainen viesti, että yhtään työntekijää me emme irtisano tämän takia, että onko heidät rokotettu vai ei. Me teemme kaikkemme, että jokainen työntekijä saa vaihtoehtoisen työpaikan, pääsee etätöihin tai jollakin muulla tavalla järjestetään asia.”

Ymmärsin, että tämä on ainoa oikea linja, vaikka meillä Vantaallakin on huutava pula sosiaalialan työntekijöistä. Tämä koronaviruspandemia on kuitenkin hetken kestävä, ja me emme halua kadottaa yhtään työntekijää. Meillä ei ole varaa kadottaa näitä osaavia työntekijöitä muille aloille tai pois kokonaan tästä sosiaali- ja terveyshuollon sektorista. Toivoisin, että tällainen mentaliteetti olisi muuallakin Suomessa, ja jokainen kunta pitäisi kunnianaan pitää kiinni niistä työntekijöistä, jotka eivät voi rokotetta ottaa kehoonsa.

Arvoisa puhemies! Vielä aivan lopuksi haluan todeta, että koska hallitus on peräänkuulluttanut tekevänsä päätökset vain asiantuntijuuteen vedoten, niin voisiko arvoisa hallitus nyt kuunnella vaikkapa sitä paljon korostamaansa THL:n asiantuntijuutta. THL:han ei pidä rokotevelvoitetta enää perusteltuna. THL olisi toivonut, että rokotepassin sijasta olisi olemassa tämä koronapassi tai että pystyttäisiin toteamaan edes testaamalla, onko työntekijä terve, jos se on välttämätöntä. Olisi inhimillistä, että eduskunta kannustaisi meidän hallitusta toimimaan tähän suuntaan ja ymmärrettäisiin se, että tässä ei ole muuten ketään voittajaa: me vain jaamme kansaa vuohiin ja lampaisiin, ja siihen meillä päättäjillä ei ole varaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.20 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallitus runnoi läpi lain, joka tarkoitti käytännössä pakkorokotuksia hoitoalalla työskenteleville. Jos rokotetta ei ole, ei töihin ole tulemistä. Verukkeena esitettiin terveysturvallisuuden varmistamista, mutta to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

dellisuuden kanssa tällä ei ole mitään tekemistä. Tärkeintä olisi pitää huolta siitä, että mahdollisimman moni hoitaja olisi töissä eikä töissä olevilla olisi tartuntoja.

Mitä tästä laista käytännössä sitten seuraa? Tällä hetkellä hoitaja voi olla tartunnan saanut mutta tartunnastaan tietämättömänä silti töissä. Negatiivisen testituloksen saaneelta hoitajalta on kuitenkin työlupa revitty pois, jos tämän passi piippaa punaisena.

Tämä järjettömyys on kyhätty tilanteeseen, jossa Suomi on jo vuosien ajan kärjistellyt hoitajapulassa. Nyt jo liki kaksi vuotta kestänyt koronapandemia on entisestään venyttänyt alalla työskentelevien jaksamista äärirajoille ja sen yli. Poljettujen palkkojen lisäksi hallitus päätti polkea hoitajien valinnanvapautta vailla riittäviä perusteita. Kuin nöyryytykseksi hoitaja on pihalle potkimisen jälkeen pyydetty takaisin, kun tekevät kädet ovat yksinkertaisesti loppuneet kesken. Viesti hoitajalle siis on, että odotelkaa löysässä hirressä sen aikaa, kun meidän on pakko taas kelpuuttaa teidät töihin.

Ja missä ovat muut puolueet, kun hoitajien pakkorokotuksista puhutaan? Ei löydy puolestapuhujia, ja me perussuomalaiset olemme yksin täällä rokotuspakkoa pois vaatimassa, kuten salista näkee. Missä ovat SDP:n edustajat, kokoomuksen, keskustan, vihreitten, vasemmiston, RKP:n, KD:n, Liike Nytin, VKK:n edustajat — missä?

Vaikka hallitus väittää suojelevansa hoitoalan rokotepakolla ihmisten elämiä, todellisuudessa se leikkii niillä. Ne, jotka haluaisivat olla töissä pitämässä huolta apua tarvitsevista, eivät saa töitä tehdä. On valtava huoli, miten käy hoidettavien mutta myös hoitajien ja koko alan. Yhä useammalle hoitajalle tämä oli nimittäin viimeinen niitti, joka saa ottamaan lähtöpassit alalta. Tehtyä työtä ei arvosteta palkkakuitilla, eikä arvostusta näytä heidän edes hallitukselta, jota hoitajat ovat työllään kriisin keskellä tukeneet.

Kriisi on kokenut uusimman käännöksen, kun vapaasti jylläävä omikron on vienyt pohjan monilta rajoitustoimilta. Jäähylle on laitettu oikeuksia loukkaava koronapassi, mutta hoitajat on sinne jäähylle unohdettu. Hallituksen jyräämä laki on jatkamassa hoitajien jäähyä vuoden loppuun saakka, ja sen seuraukset pahenevat päivä päivältä.

Perusteeton laki odottaa pikaista kumoamista, ja niin odottavat myös töihin haluavat hoitajat. Sanna Marinin hallitus, hoitajien pakkorokotus historiaan!

Tässä edustaja Mäenpään tekemässä lakialoitteessa ehdotetaan tämän väliaikaisen lain kumoamista. Ottakaa tämä tosissaan.

Kiitän edustaja Mäenpäästä aloitteesta, ja kannatan lämpimästi lakiehdotusta. Hallituksen rakentama laki hoitajien rokotevelvollisuudesta oli susi jo syntyessään, mutta viimeistään nyt hallituksessakin tulisi herätä tilanteeseen, jossa ei ole päätä eikä häntää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.24 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Mitä arvelette potilaiden tai terveydenhuollon asiakkaiden ajattelevan, kun korvataan henkilöitä vammaispalvelussa, lastensuojelussa tai vanhustenhoidossa? Tuttu, turvallinen työntekijä siirretään syrjään ja sinne yritetään sitten saada jostakin joku toinen tätä työtä tekemään. On totta, että osassa kuntia on käytetty tätä niin sanottua porsaanreikää ja pidetty ne samat työntekijät siellä asiakkaiden ympärillä. Tämä on ollut ihan luonteva ratkaisu, ja siksi on käsittämätöntä, että tällainen laki tehdään, jota ei ole mahdollista edes noudattaa.

Onko lasten edun mukaista, jos lastensuojeluyksiköitä suljetaan ja lapsia siirretään toiselle paikkakunnalle? Jopa näin on jouduttu tekemään. Monet hoitajat ovat kertoneet, mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

ten tämä on vaikuttanut heidän psyykeensä, miten heidän perheensä voi, kun on lapset elättävänä ja palkka katkeaa, kun osa on yksinhuoltajia ja palkka katkeaa, miten ne pärjäävät lasten kanssa. Monet hoitajat ovat vihjanneet, että hallitus voisi ruveta varaamaan lisää mielenterveyspalveluihin — siis näiden rokottamattomien hoitajien mielenterveys on järkkynyt hyvin monella, koska heidät on tiputettu täysin epävarman päälle ja on sanottu, että pitää hakea toimeentulotukea. Samanaikaisesti hoitajien keskuudessa leviää viesti, jossa kerrotaan, että Kelalla on otettu uusi perustoimeentulotuen ohje käyttöön: jos lomautettu sairaanhoitaja hakee perustoimeentulotukea, pitää kuulemma laittaa takaisinperintä odotamaan tulevaa palkkaa oman elatuksen laiminlyömisestä johtuen. Elikkä jos hoitaja sitten myöhemmin palaa työhön ja saa palkkaa, niin häneltä perittäisiin tämä toimeentulotuki takaisin. Siellä on joukossa paljon hoitajia, joilla on omaisuutta, ja he eivät edes täytä toimeentulotuen edellytyksiä.

Täällä erään hoitajan viesti on seuraavanlainen: ”Tiedän tämän lain vaikuttaneen monen ihmisen mielenterveyteen. Useampi hoitajaystäväni joutuu käyttämään muun muassa unilääkkeitä, koska ei saa nukuttua miettiessään ja murehtiessaan tulevaisuutta ja sitä, kuinka perheensä elättää. Toivon sydämestäni, että tämä hyvin epämääräinen ja syrjivä laki kumotaan.”

Arvoisa puhemies! Tässä on erään isän kirjoitus: ”Kirjoitan huolestuneen aviomiehen näkökulmasta eli koronarokottamattoman lähihoitajavaimoni puolesta. Huoli on todellinen, ei yksin monilapsisen perheen toimeentulon vaan myös vaimoni jaksamisen ja terveyden puolesta. Perheenä olemme kuitenkin päättäneet olla ottamatta paineenkaan alla nykykoronarokotteita. Omikronmuunnoksen myötä katsomme päätöksellämme olevan myös entistä enemmän katetta. Emme ole rokotekielteisiä, sillä kaikki rokoteohjelman mukaiset rokotteet ollaan otettu koko perhe. Ennen kuin päätös ehti astua käytännön tasolla voimaan 1. helmikuuta, seuraukset olivat jo nähtävissä vaimossani. Paine rokottautumiseen kasvoi, ja tietämättömyys toimeentulon jatkosta alkoi näkymään hyvin pian vaimossani verenpaineen nousuna. Verenpaineen nousu vahvistui sattumoisin työnantajan rutiiniterveystarkastuksessa, josta vaimoni sai verenpaineeturantamääräyksen. H-hetken lähestyessä verenpaineet nousivat jälleen. Oli huonoja yöunia ja alkoi ilmenemään päänsärkyä.” Näitä on vaikka miten paljon. En oikein ymmärrä, miten tällaiselle alalle, jolla on jo työvoimapulaa, voidaan tehdä tällainen laki, joka romuttaa meidän omaa terveydenhuoltoamme. Se tekee siitä epävarmempaa, ja se heikentää houkuttelevuutta nuorten hakeutua tälle alalle.

Tässä on erään toisen hoitajan viestistä pieni pätkä: ”Hallitus voisi ruveta varaamaan lisää mielenterveyspalveluihin. Tiedän tämän lain vaikuttaneen monen ihmisen mielenterveyteen. Moni joutuu käyttämään unilääkkeitä.”

Arvoisa puhemies! Tässä on pariskunnan kertomus: ”Olemme sairaanhoitajapariskunta. Työkokemusta meillä molemmilla on yli 30 vuotta tehohoidosta. Olemme aina tehneet työmme huolellisesti ja tunnollisesti. Rokottamattomuutemme on pitkän harkinnan ja tiedonhankinnan tulos. Rokotevastaisuudesta ei ole kyse; olemme ottaneet kaikki rokoteohjelman mukaiset rokotteet ja vielä ylimääräisiäkin.” Jätän osan lukematta. ”Lain vaikutukset elämäämme ovat valtavat. Jäimme molemmat vaille minkäänlaista toimeentuloa. Veromme ja työttömyysmaksumme olemme maksaneet, mutta nyt kun ensimmäisen kerran tarvitsemme apua yhteiskunnalta, jäämme täysin tyhjän päälle. Tämä tuntuu niin nöyryyttävältä, kun tietää, että jopa vangitkin saavat pienen päivärahan. Suomalaisilla päättäjillä ei näytä olevan mitään mielenkiintoa huolehtia omistaan. Taloudellisen katastrofin lisäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

henkinen stressi on iso: tutun ja turvallisen työympäristön menettäminen. Olemme jo melko vanhoja, ja eläkeiän lähellä opiskelu- ja oppisopimuskoulutukset tuntuvat epärealistisilta vaihtoehdoilta. Uuden työpaikan saaminen on myös haasteellista iän vuoksi, ja epäselvyys tilanteen jatkumisesta askarruttaa. Tunnumme itsemme kyykytetyiksi. Koemme lain lähinnä rangaistukseksi rokottamattomuudesta. Valitettavasti tilanne saattaa varsinkin pitkittyessään johtaa meidätkin konkurssiin ja tragediaan. Järjettömintä tässä tilanteessa on, että kokeneet, terveet hoitajat eivät saa tehdä työtään, jonka osaavat ja jota haluaisivat tehdä. Laki on tällä hetkellä tutkimustulostenkin mukaan perusteeton. Lisäksi meitä ihmetyttää median uutisointi covid-19-taudista, joka ei mielestämme ole aina oikea. Miten tämä on mahdollista Suomessa vuonna 2022? Kiitos sinulle tekemästäsi työstä lain kaatamiseksi.”

Arvoisa puhemies! Näitä on vaikka miten paljon.

Tästä haluan nostaa yhden esimerkin, on Mediuutisten juttu: ”Sosterissa huutava henkilöstöpula – kotihoidosta tingitään, uusia asiakkaita ei oteta vastaan.” Elikkä siis siellä tingitään niistä tehtävistä, mitä he lakisääteisesti ovat hoitamassa. Tässä uutisessa ei kerrota mitään siitä, että tämä pakkorokotuslaki vaikuttaisi asiaan, mutta yhteydenottojen perusteella on ihan varma, että tämä pakkorokotuslaki siihen vaikuttaa. Sieltä on kymmeniä henkilöitä jäänyt pois, koska he eivät ole ottaneet rokotteita, ja se pahentaa ihan kautta rantain tätä tilannetta — siis eri paikkakunnilla ympäri Suomea.

Täällä on erään henkilön viesti: ”Toivon hartaasti, että kumoatte sote-alan pakkorokotuslain perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastaisena. Ketään ei pidä pakottaa ottamaan kehoonsa kokeellisia rokotteita eikä muutoinkaan varmuuden vuoksi. Pakkorokotuslakia on käytetty julmasti sote-alan eri ammattiryhmien painostamiseen sekä yksityisyyden suojan rikkomiseen terveystietojen vaatimisen osalta.”

Arvoisa puhemies! Näitä on vaikka kuinka paljon näyttää, mutta minun ei kannata täällä näitä lukea, koska tämä asia näyttää kiinnostavan vain yhtä puoluetta, joka myös alun perin tätä vastusti. Tässä on todella paljon epäselvyyksiä. Tämä on epätasa-arvoista. Siis jopa samassa kunnassa eri laitoksissa voi olla ihan erilaisia käytäntöjä.

Luen tästä pienen pätkän: ”Osalle etsitään korvaavaa työtä. Muihin töihin siirretyt hoitajat on veloitettu käyttämään omaa ruokailutilaa sekä omaa wc:tä. Rokottamattomien hoitajien tulee siis eristäytyä muista hoitajista, jotka siis kolmasti rokotettu. Siis ketä tässä suojellaan ja miksi? Suojellaanko rokotettuja rokottamattomalta? Mutta tarpeen tullen toki voi niistä muista töistä siirtyä kentälle, jos tarvitaan, mutta ihan vain ääritilanteessa. Heit-topussina oloa siis. Joissakin paikoissa riittää kaksi rokotetta, joissain kolme.”

Täällä seuraava hoitaja on viitannut Suomen perustuslakiin: ”Jokaisella on oikeus koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen. Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla ja elinkeinolla.”

Arvoisa puhemies! Vetoan teihin, että te omalle puolueellenne ja tälle hallitukselle tuotte esiin sen, että tämä laki romuttaa meidän terveydenhuoltoamme. Meidän pitäisi nopeasti katkaista tämä, todeta tämä virheeksi, pyytää heiltä anteeksi. Tämä laki vaarantaa meidän terveydenhuoltomme jatkuvuutta ja nykytilaa. Tämä vaarantaa jo alalla työskentelevät ihmiset: jos heidät sivuutetaan omasta työstään, he irtisanoutuvat. Tai kun he joutuvat hakemaan muuta työtä elättääkseen perheensä, he todennäköisesti löytävät ehkä mielekkäämman työn joltain muulta alalta. Vaadin, että tämä laki kumotaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2022 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.